

Predikan av Jenny Arnerlöf - Allhelgonadagen 1 november 2020

För att ge dagens evangelietext en kontext har jag tänkt läsa flera verser än de angivna för idag.

Lukasev. 20:27-38

Några saddukeer – de förnekar att det finns en uppståndelse – kom till [Jesus] och frågade:

²⁸ »Mästare, Mose lär oss ju i skriften att

om någon har en gift bror som dör barnlös, så skall han gifta sig med änkan och skaffa efterkommande åt brodern.

²⁹ Nu fanns det sju bröder. Den förste gifte sig och dog barnlös.

³⁰ Den andre

³¹ och den tredje gifte sig med änkan, likaså de återstående, och alla sju dog utan att lämna barn efter sig.

³² Slutligen dog också kvinnan.

³³ Hur blir det med henne vid uppståndelsen, vems hustru blir hon? Alla sju hade ju haft henne som hustru.«

³⁴ Jesus svarade: »Denna världens människor gifter sig och blir bortgifta,

³⁵ men de som befins värdiga att komma till den andra världen och uppstå från de döda, de gifter sig inte och blir inte bortgifta.

³⁶ De kan ju inte mera dö, de är som änglar, och de är Guds söner, eftersom de har fått uppstå.

Att de döda uppstår har också Mose visat i stället om törnbusken, där han kallar Herren för Abrahams Gud och Isaks Gud och Jakobs Gud

38

Gud är inte en gud för döda utan för levande, ty för honom är alla levande.«

-

Frågan som var ställd till Jesus här var den andra av två frågor som de religiösa ledarna ställde i ett försök att fälla honom. Saddukeerna som hittade på frågan hade kontroll över allt som hände i Templet och de var väldigt konservativa i den mening att de bara accepterade de fem Moseböckerna som auktoritativa bland Israels skrifter. Enligt dem gav Moseböckernas texter ingen anledning att hoppas på ett liv efter döden så till skillnad från Fariséerna, trodde inte Saddukeerna på en uppståndelsedag eller ett liv efter döden.

Den hypotetiska situationen i deras fråga till Jesus speglar hur deras gren av traditionen tyckte att de döda skulle hedras och minnas. Enligt deras sätt att tänka skulle de döda i någon mening hållas levande genom

släktleden. 5:e Mosebokens 25:e kapitel ger instruktioner för den särskilda omständigheten där en gift man dör utan en arvinge. I dessa fall skulle den närmaste levande släkten ta in den dödas änka som sin fru för att skapa en arvtagare som det menades skulle föra den döda mannens namn vidare samt växa upp och ta hand om hans änka på hennes ålderdom.

Ruths bok är en av Bibelns bästa exempel på hur denna lag kunde se ut i praktiken. Ruths berättelse är särskilt intressant då hon inte var Israelit utan en Moabit och den närmaste släktingen ville inte gifta sig med henne. Det var Boaz – en mer avlägsen släkting till hennes döda make, som visade Ruth omsorg. Mannen som inte ville gifta sig och ta in henne i släkten förblir namnlös i berättelsen, vilket är ett sätt att säga att hans namn inte skulle bli ihågkommen. Men Ruth, som visade förbarmade över sin svärmor Noomi, och Boaz som visade förbarmade över Ruth och hedrade minnet av hennes döda make, blev farföräldrar till kung David och de nämns i Jesus släktled. Guds familj är en familj av människor som återspeglar Guds förbarmade omsorg och omtanke för dem som har utsatts för döden.

I vår egen tid är det lätt för oss att läsa om sådana patriarkala upplägg och regler med förakt eftersom änkan i en sådan situation blev ett objekt. Men att kritisera den tidens kultur utifrån vår egen tids förutsättningar vore att gå miste om syftet med detta arrangemang, som var att visa omsorg för de utsatta. Både den döde och hans änka betraktades som utsatta och i behov av omsorg och det var en primitiv kulturs sätt att tillgodose den nödvändiga omsorgen. På den tiden fanns inte försäkringskassan, socialtjänst och änkepension.

Sättet på vilket Saddukeerna ställde frågan till Jesus, vilket tidsmässigt var långt senare, var båda grov och absurd – det visar på en brist på medkänsla för de utsatta och kanske till och med ett förakt. För hur vi talar om saker, även i hypotetisk mening, avslöjar ofta vad som pågår i våra hjärtan.

Jesus lät sig inte bli indragen i deras trams. Det hade varit roligt att veta något om Jesus ton och uttryckssätt när han svarade Saddukeerna.

Skrattade han försiktigt över deras begränsade förmåga att föreställa sig en annorlunda värld? Eller suckade han över deras enträgna försök att sätta dit honom? Vi får inte veta hans ton, men Jesus svar är en av det Nya Testamentets viktigaste texter gällande vilka grunder vi har för att hoppas på ett liv efter döden.

Eftersom Saddukeerna bara accepterade Moseböckerna som auktoritativa, gick Jesus rakt förbi deras hypotetiska fall (som baserades på en mer obskyr text) till en text som måste räknas bland hela Gamla Testamentets topp tio viktigaste texter för att inte tala om hur viktig den är bland de fem Moseböckernas texter.

När Gud kallade Mose från den brinnande busken i 2 Mosebokens 3:e kapitel sade Gud, "Jag är din faders Gud, Abrahams Gud, Isaks Gud och Jakobs Gud." Enligt jordens tid hade Abraham, Isak och Jakob varit döda i flera hundra år vid det laget men Gud talade om dem i presens och sade, "Jag är" istället för "Jag var".

Jesus poäng med denna text var att vad som är viktigt för Gud begränsas varken av tid eller någon annan parameter som vi kan komma på i vår värld. Det som är viktigt för Gud, en gång i tiden, är bevarat i Guds minne och förblir viktigt för alltid. **Vårt evighets hopp vilar på Guds eviga karaktär och inte på mänskligt påfund eller gärning.** Och Guds karaktär är trofast nåd och kärlek – en barmhärtighet som aldrig. Guds liv är evig

och existerar oberoende av och utanför tid. Jesus gjorde ytterligare en viktig poäng med sitt svar och det var att framtiden bortom döden som Gud förbereder är så annorlunda att vi inte kan förstå den utifrån våra vanliga seder och traditioner.

Vårt hopp om ett evigt liv kan tyckas hänga på en skör tråd när det beror på en verbform i en mycket gammal helig skrift som pekades ut i en debatt mellan lärda män för två tusen år sedan. Det skulle också vara det om debatten hade varit mellan vilka män som helst, men Jesus Kristus är inte vilken man som helst. Jesus egen uppståndelse är vad som ger hans påstående till Saddukeerna kraft och trovärdighet. Hans egen uppståndelse är tecknet som bekräftar Jesus ord, och Jesus självuppgivande offer är vad som gör det möjligt för oss alla att vara värdiga att komma till den andra världen. Vårt hopp om evighet är inte avhängt våra egna kvalifikationer. Det är en gåva som gjorts möjlig genom Kristus – en gåva som vi behöver vara ödmjuka över för att kunna ta emot.

Det finns en sak till som jag vill lyfta fram om Jesus i förhållande till dagens text. Mellan Jesus samtal med Saddukeerna och hans uppståndelse var Jesus tvungen att möta sin egen död. Jesus sätt att möta döden säger för oss att döden är en mäktig kraft. Det är den näst starkaste kraften i vår värld så vi bör inte förvånas över de många känslorna som döden kan väcka i oss. Jesus mötte sin egen död med stor ångest men också med stort mod. Hans ord i dagens evangelietext och hans uppståndelse säger dock att det finns en kraft i världen som är starkare än döden. Guds eviga kärlek som är trofast och livgivande är den enda kraften i vår värld som är starkare än döden. Guds eviga kärlek uppenbarad i Kristus liv, död och

uppståndelse är grunden för vårt hopp och tro om en kroppslig uppståndelse.

I Predikaren står det att Gud har lagt evigheten i människornas hjärtan. Om evighet är Guds närvaro, som jag skrev i veckobrevet, innebär det att Gud har gett oss en liten bit av sig själv som skall hjälpa oss att upptäcka honom i världen runtomkring oss, här och nu, som hjälper oss att längta efter något så stort och otänkbart som evighet. Det hjälper oss att utveckla en tro som utvidgar våra begränsade föreställningar om vad som är möjligt i livet och i döden. Och det förbereder oss att en gång i framtiden möta vår egen död i tro att något bättre väntar.

På Allhelgonahelgen tänker vi på våra nära och kära som har gått bort men som lever kvar i våra minnen. I år tänker vi särskilt också på de svåra omständigheter under vilka många människor har dött och vi finner tröst i att Gud har sett allt och bevarar deras liv i sitt eget minne. Kanske njuter alla dessa människor av Guds närvaro redan nu eller så kanske ligger de i ett tillstånd av rofylld glädje; vi vet inte. Det vi vet är att Jesus har sagt att för Gud är de levande – och Guds nåd och förbarmande kärlek är grunden till vårt hopp om evighet. För att Gud är trofast kan vi hålla fast till det hopp och den kristna visionen att såsom vår Herre Jesus Kristus uppstod, väntar vi, de heligas samfund, på den dagen när vi också skall uppstå. Amen.